

15. Rappoport, V.Sh. (1998), *Diahnostika upravleniya: prakticheskiy opyt i rekomendatsii* [Diagnostics of management: experience and recommendations], Ekonomika, Moscow, Russia, 127 p.
16. Skrypyuk, N.Ye. (2008), "The mechanism of crisis management perfection through economic instruments of diagnosis", Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ.), 08.00.03, Dnipropetrovsk National University, Dnipropetrovsk, Ukraine, 20 p.
17. Sokyrynska, I.H. (2002), "The concept of economic diagnosis and its role in enterprise management", *Visnyk Akademiyi pratsi i sotsial'nykh vidnosyn Federatsiyi profspilok Ukrainy*, no1 (14), pp. 147–151.
18. Smetaniuk, O.A. (2006), "Diagnostics of the financial performance of the company in Crisis Management System", Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ.), 08.06.01, Khmelnytskyi National University, Khmelnytskyi, Ukraine, 24 p.
19. Trofimova, L.N. (2008), "Theoretical and methodological aspect of economic diagnostic efficiency of a business entity", *Audyt i finansovyi analiz*, no 4, pp. 215-222.
20. Turkoman, L.S. (2009), "The role and the place of economic diagnostic assessment of evaluation performance system entities", *Ekonomika*, iss. 109, vol. 96, pp. 87-91.
21. Farion, I.D., Savchuk, L.I. and Zhukeyvych, S.M. (2005), *Diahnostyka i ekonomichniy analiz u sferi posluh* [Diagnostics and economic analysis in the service sector], *Ekonomichna dumka*, Ternopil, Ukraine, 260 p.
22. Shatunova, T.O. (2009), "Research the essence of economic diagnostics of industrial enterprises", *Naukovyi visnyk Chernivtsi*, iss.1(33), pp.190–195.
23. Shubin, O.O., Simenko, I.V. (2010), "The comparative analysis of cognitive content of the terms "economic diagnosis" and "economic analysis", *Visnyk Donetskooho natsionalnoho universytetu ekonomiky i torhivli im. M. Tuhana-Baranovskoho. Ser. Ekonomichni nauky*, no 4, pp. 315-323.
24. Shvydanenko, H.O., Oleksyk, O.I. (2002), *Suchasna tekhnolohiia diahnostyky finansovo-ekonomichnoi diialnosti pidpriemstva* [Modern technology diagnostics of financial-economic activity], KNEU, Kyiv, Ukraine, 192 p.
25. Pogostinskaya, N.N., Pohostinskiy, Yu.A., Zhabekova, R.L. and Atskanov, R.R. (2000), *Ekonomicheskaya diahnostika: teoriya i metody* [Economic diagnostics: theory and methods], Elbrus, Nalchik, Russia, 320 p.

УДК 657

Колумбет О.П.,
к.е.н., доцент, професор кафедри
«Обліку і загальноекономічних дисциплін»
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

МЕТОДОЛОГІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО АНАЛІЗУ ОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Kolumbet O.P.,
cand.sc.(econ.), assoc. prof., professor of the department
of accounting and general economic disciplines
Open International University of Human Development "Ukraine"

METHODOLOGY OF MANAGEMENT ANALYSIS OF WORKING TANGIBLE ASSETS IN ENTERPRISE MANAGEMENT

Постановка проблеми. В умовах динамічних змін в ринковому середовищі виникає потреба в постійному реагуванні на зміні зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, а також можливості підтриманні своєї конкурентоспроможності. Саме це підштовхує сучасні підприємства постійно шукати шляхи найбільш ефективного функціонування за умови найменшого витрачання наявних та залучених ресурсів.

На підприємствах дуже часто трапляється, що частка оборотних активів у майні підприємств є найвищою. Від складу, розміщення, ефективності використання та структури джерел фінансування оборотних активів безпосередньо залежить фінансовий стан підприємств. Тому актуальним є питання аналізу оборотних матеріальних активів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі бракує розвідок, що стосуються питань аналізу оборотних матеріальних активів. В Україні дослідженню проблем формування та використання виробничих запасів присвячені праці М. Коробова, А. Кузьмінського, Г. Мельничука, Є. Мниха, Т.В. Федченко та інших. Серед зарубіжних вчених цими питаннями займалися М. Портер, Ж. Рішар, Р. Франк та інші. Аналізуючи праці вітчизняних вчених, можна дійти висновку, що переважною метою їх досліджень є виявлення передумов, теоретичне та практичне обґрунтування удосконалення організації та методики аналізу виробничих запасів та раціональна організація обчислювальних робіт на підприємствах в сучасних умовах господарювання. За результатами аналізу можна відмітити, що залишається актуальним питання управлінського аналізу матеріальних ресурсів.

Постановка завдання. Для вирішення поставленої проблеми необхідно визначити сутність

поняття «управлінський аналіз», сформулювати основні завдання, функції та методику аналізу матеріальних оборотних активів.

Виклад основного матеріалу дослідження. При розгляді питань організації та методики економічного аналізу слід враховувати, що поняття "аналіз" у американській економічній літературі відрізняється від сформованого змісту цього терміна в нашій літературі. Зазвичай порівняння фактичних результатів із заздалегідь встановленими завданнями автори відносять до контролю, а порівняння варіантів можливих рішень або ж фактичного виконання з можливими варіантами - до економічного аналізу. В американській літературі є спеціальні посібники з економічного аналізу [2; 3; 4], де він представлений у вигляді теоретичного підходу до економіки фірми та всього капіталістичного господарства з позицій математичної школи буржуазної політекономії [7].

Економічний аналіз перебуває в тісному зв'язку з управлінням, оскільки здійснення всіх найголовніших функцій управління неможливо без проведення аналізу. Необхідно переходити від описовості перерахування існуючої практики до вироблення аналітичного мислення і тренування навичок прийняття рішень.

Зв'язок економічного аналізу з прийняттям управлінських рішень підкреслюється в багатьох роботах. Проф. Н. Баріш в підручнику з економічного аналізу так характеризує цей взаємозв'язок: «Прийняття рішень являє ключову функцію у виробничій і комерційній діяльності. Більшість технологічних та управлінських рішень в промисловості засноване або має ґрунтуватися на економічному аналізі» [1].

Управлінський аналіз, на думку низки вчених, є складовою частиною управлінського обліку, що виражається у визначенні ними поняття "управлінський облік", згрупованого в таблиці 1.

Таблиця 1

Визначення управлінського обліку як системи, що включає в себе управлінський аналіз

№ з/п	Автор	Визначення
1	Бухгалтерський Словник [18]	Під управлінським обліком рекомендується розуміти "діяльність, пов'язану з підготовкою інформації для керівництва підприємства; істотну частину управлінського обліку складають облік і аналіз витрат (собівартості)"
2	Бутинець Ф.Ф. [8]	Під управлінським обліком розуміють процес виявлення, вимірювання, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі інформації, що використовується управлінською ланкою для планування, оцінки та контролю всередині підприємства
3	Голов С.Ф. [9]	Управлінський облік є процесом виявлення, вимірювання, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі інформації, що використовується управлінською ланкою для планування, оцінки і контролю всередині організації та для забезпечення відповідного підзвітного використання ресурсів
4	Хорнгрен Ч.Т. і Фостер Дж. [22]	Управлінський облік – це ідентифікація, вимірювання, збір, систематизація, аналіз, розкладання, інтерпретація і передача інформації, необхідної для управління будь-якими об'єктами
5	Шеремет О.Д. [21]	Управлінський облік – підсистема бухгалтерського обліку, яка в рамках одного підприємства забезпечує його управлінський апарат інформацією, що використовується для планування, власне управління та контролю за діяльністю підприємства. Цей процес включає виявлення, вимірювання, збір, аналіз, підготовку, інтерпретацію, передачу і прийом інформації, необхідної управлінському апарату для виконання його функцій
6	Керимов В.Е. [12]	До поняття "управлінський облік" відноситься не тільки система збору та аналізу інформації про витрати підприємства, але і система управління бюджетами (тобто планування), а також система оцінки діяльності підрозділів, тобто у більшій мірі управлінські, ніж бухгалтерські технології

Управлінський аналіз займає особливе місце в обліковому просторі, під яким слід розуміти бухгалтерський облік в широкому сенсі слова, присутній і "супроводжуючий" управління на всіх його стадіях. Основні завдання управлінського аналізу виробничих запасів представлені на рис. 1.

В свою чергу, ми вважаємо, що аналіз є центром потоків різної інформації, який складається з економічного та управлінського аналізу. В літературних джерелах економічний аналіз класифікується за низкою ознак. Однією з них є управлінський, при якому етапу попереднього управління (планування) відповідає перспективний (прогнозний) аналіз, етапу оперативного управління – оперативний аналіз і заключному (контрольному) етапу управління – поточний (ретроспективний) аналіз.

Бабаєв Ю.А. стверджує, що для ефективності управління виробничою діяльністю одного економічного аналізу недостатньо і лише "при повній єдності економічного й оперативного аналізу можна всебічно вивчити роботу підприємства і визначити перспективи його подальшого розвитку" [6].

Оперативний аналіз є підсистемою управлінського аналізу, завдання якого полягають в тому, щоб, отримуючи щодня відомості про господарські процеси, про рух тих чи інших матеріальних цінностей і негайно піддаючи всі ці дані аналітичній обробці, виявляти найбільш суттєві відхилення від запланованих розмірів, давати їм оцінку з точки зору впливу на очікуване виконання планових і директивних завдань. Крім оперативного аналізу, управлінський облік інтегрує внутрішній ретроспективний і перспективний аналізи, які, відповідно, визначають ефективність виробничо-господарської діяльності шляхом зіставлення витрат і результатів по різних об'єктах обліку в різних часових інтервалах і готують корисну інформацію для прийняття рішень, спрямованих у майбутнє.

Рис. 1. Взаємодія управлінського обліку запасів і управлінського аналізу виробничих запасів

Джерело: власна розробка автора

Сучасні концепції менеджменту розглядають управління матеріальними ресурсами як процес, що складається із серії взаємозалежних дій, як загальну суму функцій управління. У літературі та практиці можна знайти різні підходи до класифікації функцій управління, які іноді є прямо протилежними. Існують різні варіанти систематизації (переліків), причому одні й ті ж функції іменуються неоднаково. Виходячи з цього, пропонується розглянути найбільш відомі підходи до визначення функцій управлінського аналізу матеріальних ресурсів (табл. 2).

Таким чином, трактування функцій управлінського аналізу матеріальних ресурсів не є однозначним, оскільки різні автори визначають сутність даного поняття по-різному. Але основні функції можна поєднати у три групи: функції планування, функції організації, функції контролю та регулювання. Ці функції тісно пов'язані між собою в єдиному процесі управлінського аналізу матеріальних ресурсів.

Основною відмінністю управлінського аналізу від економічного є об'єкт його дослідження – минулі і майбутні результати функціонування сегментів підприємницької діяльності. Сегмент є основною інформаційною одиницею управлінського обліку, виділеною для отримання звітності та прогнозової інформації. Відповідно від того, яким чином вирішується на підприємстві проблема сегментації бізнесу, залежить подальше функціонування всієї системи управлінського обліку, в тому числі й успішність проведення управлінського аналізу.

Незадовільне планування чи недосконала організація, так само як і поганий контроль, негативно впливають на результати діяльності підприємства в цілому.

Пов'язуючи визначення “матеріальні ресурси” та “управлінський аналіз”, можна сформулювати визначення поняття “управлінський аналіз матеріальних ресурсів” – це цілеспрямований вплив суб'єкта управлінського аналізу на сировину, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва й адміністративних потреб, для досягнення поставленої мети.

В свою чергу, змістом управлінського аналізу матеріальних ресурсів на підприємствах є глибоке і всебічне вивчення інформації про постачальницько-заготівельну, виробничу, комерційно-збутову та організаційно-управлінську діяльність [19; 20]. Кожне з цих напрямків діяльності характеризується своїми показниками витрат. При цьому аналіз повинен ґрунтуватися, по-перше, на повному розумінні методології та методик бухгалтерського обліку, його сутності та значення, важливості та обмеженості фінансової інформації, що міститься у звітності, по-друге на спеціальних приййомах або методах виявлення, вимірювання та оцінки факторів, що зробили вплив на зміну результатів господарської діяльності і виявлення факторів, для вироблення оптимальних управлінських рішень.

Таблиця 2

Основні функції управлінського аналізу матеріальними ресурсами, що пропонуються різними вченими

Функції		Вчені						Разом
		Анікін Б.О.	Гаджинський А.М.	Кальченко А.Г.	Міротін Л.Б.	Неруш Ю.М.	Окландер М.А.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Планування	Формування стратегії придбання матеріальних ресурсів і прогнозування потреби в них	+						1
	Дослідження ринку закупівель	+	+			+		3
	Оптимізація виробничих запасів				+			1
	Визначення потреб у матеріальних ресурсах, розрахунок кількості матеріалів, що замовляються	+	+	+	+	+	+	6
	Встановлення ліміту матеріалів на відпуск підрозділам підприємства						+	1
	Підготовка бюджету закупівель		+					1
Організація	Отримання та оцінка пропозицій від потенційних постачальників		+					1
	Аналіз закупівель ціни	+						1
	Вибір постачальників	+	+		+	+	+	5
	Узгодження ціни на ресурси, укладання договорів на поставку		+	+	+	+	+	5
	Дослідження транспортних витрат	+			+			2
	Організація руху матеріальних ресурсів з ринку закупівель до складів підприємства		+				+	2
	Розміщення матеріальних ресурсів на складі	+		+			+	3
Доведення матеріальних ресурсів до виробничих підрозділів				+	+		2	
Контроль та регулювання	Контроль за термінами постачання матеріалів		+	+	+			3
	Вхідний контроль якості матеріальних ресурсів		+	+	+			3
	Оперативне регулювання та облік					+	+	2
	Підтримка на нормативному рівні запасів матеріальних ресурсів на склад	+	+					2
	Координація та системний взаємозв'язок закупівель з виробництвом, збутом, складанням і транспортуванням, а також з постачальниками	+	+			+		3
	Аналіз ефективності постачання матеріальних ресурсів	+						1

Джерело: власна розробка автора

Теоретичні аспекти аналізу матеріальних ресурсів, у тому числі й виробничих запасів, а саме мета, завдання, напрямки аналізу зазначених об'єктів наведено у роботах таких авторів, як: Мельничук В.М., Стражева В.І., Поплюйко А.М., Дерев'яно С. та інші (табл. 3).

Джерелами інформації для аналізу виробничих запасів є план матеріально-технічного постачання, заявки, угоди на постачання сировини та матеріалів, форми статистичної звітності про наявність і використання матеріальних ресурсів та про витрати на виробництво, оперативні дані відділу матеріально-технічного постачання, відомості аналітичного бухгалтерського обліку про надходження, витрати й залишки матеріальних ресурсів тощо [16, с. 313].

Світовий досвід [10] доводить, що процедури аналізу виробничих запасів є оперативними й мають базуватися на таких принципах:

- замовляти тільки те, що потрібно підприємству, не спокушаючись на заманливі пропозиції;
- мати мінімальний рівень запасів, який відповідає обсягу продажу і термінам можливого поповнення запасів;
- зберігати запаси за допомогою конкретної системи складування та використовувати їх у міру надходження;
- чітко і правильно маркувати запаси;
- дотримуватись встановлених правил розвантаження та складування матеріалів, перевіряти їх кількість і стан перед підписанням відповідних документів.

Для досягнення мети аналізу та реалізації поставлених завдань у методиці аналізу повинен бути присутнім точний перелік показників, що підлягають обов'язковому вивченню. На особливу значимість цього етапу аналітичної роботи було звернуто увагу Н.А. Русак, яка відзначала, що перелік показників, що використовуються для здійснення конкретної аналітичної роботи, є найважливішим елементом методик економічного аналізу [17].

Таблиця 3

Систематизація поглядів науковців на мету, завдання та напрям аналізу виробничих запасів підприємств

№ з/п	Автор	Мета, завдання, напрямки аналізу
1	2	3
1	Мельничук В.М. [13]	Мета аналізу показників використання виробничих запасів полягає в зниженні частки матеріальних витрат в собівартості продукції. Для характеристики ефективності використання виробничих запасів застосовується система узагальнюючих і приватних показників. До узагальнюючого показника відносяться матеріаловіддача, матеріалоємність, коефіцієнт співвідношень темпів росту обсягів виробництва і матеріальних витрат у собівартості продукції, коефіцієнт використання виробничих запасів.
2	Стражева В.І. [5]	Основні завдання аналізу матеріальних запасів на промисловому підприємстві полягають у забезпеченні щоденного дослідження їх надходження, збереження на всіх етапах руху, аналіз та планування норм необхідних запасів, використання матеріальних запасів у виробництві на базі технічно - обґрунтованих норм їх використання. За допомогою аналізу використання матеріальних ресурсів можливим стає своєчасне виявлення матеріальних запасів та їх залишків, які, у подальшому, підлягають реалізації у відповідності з діючим порядком, що і розроблено на підприємствах.
3	Поплюйко А.М. [15]	Систематичний аналіз використання матеріальних ресурсів на машинобудівних підприємствах може бути за такими напрямками: - всебічне вивчення сукупності факторів, які є носіями резервів економії матеріальних ресурсів; - аналіз змін витрат на матеріали за рахунок окремих факторів, використовуються методи індексного аналізу (індекси питомого використання кожного з видів виробничих запасів, індекси виконання норм використання виробничих запасів); - аналізуються показники загального використання виробничих запасів в цілому по підприємству, показники питомого використання різних видів матеріалів на виробництво окремих видів продукції підприємства, показники динаміки норм використання окремих видів виробничих запасів (за допомогою методу динамічних рядів).
4	Дерев'яно С. [11]	Для того, щоб визначити, якою мірою підприємство забезпечене матеріальними ресурсами, необхідно: - вивчити порядок розрахунку й обґрунтованість договорів про поставку матеріальних ресурсів, умови поставок; - визначити характер виробничих матеріальних запасів і зміну їх структури; - перевірити обґрунтованість норм виробничих запасів і потребу в матеріальних ресурсах; - виявити можливості зменшення виробничих запасів і потреби в матеріальних ресурсах; - розробити заходи щодо зниження наднормативних і зайвих запасів матеріалів.

Кожна група користувачів результатів аналізу запасів на підприємствах залежно від власних інтересів віддає перевагу конкретним аспектам завдань його проведення (табл. 4).

Таблиця 4

Завдання аналізу виробничих запасів відповідно до потреб користувачів

Користувачі	Завдання аналізу
Адміністрація, внутрішні аудитори	Економічна обґрунтованість організації постачання запасів, їхнього зберігання та використання (реалізації); ефективність продажу товарів
Органи контролю	Достовірність визначення об'єкта оподаткування від операцій із запасами, тенденції змін об'єктів оподаткування за певні періоди, визначення причин виникнення таких змін
Зовнішні аудитори	Ефективність використання запасів, відповідність відображення запасів у фінансовій звітності їхній економічній сутності
Власники, потенційні інвестори	Прибутковість і перспективи її зростання щодо операцій із запасами

Джерело: власна розробка автора

Узагальнення інтересів користувачів результатів аналізу дозволяє конкретизувати тактичні завдання та, відповідно, визначити сукупність методів, що використовуватимуться під час аналізу [14, с. 49].

В результаті дослідження основних теоретичних аспектів управлінського аналізу та пропозиції науковців щодо вдосконалення методики аналізу виробничих запасів нами було розроблено методику управлінського аналізу оборотних матеріальних активів на підприємстві (рис. 2).

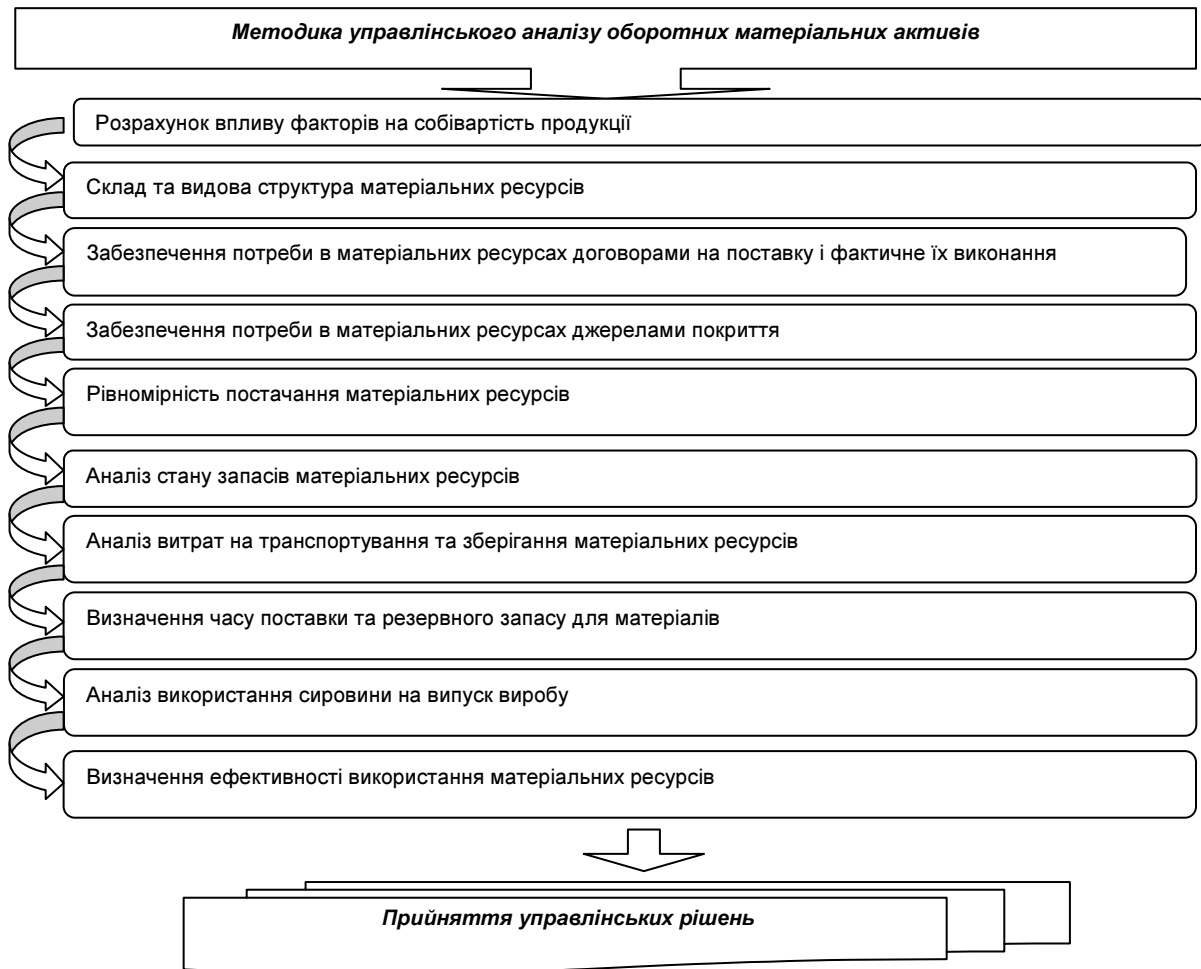

Рис. 2. Методика управлінського аналізу оборотних матеріальних активів

Джерело: власна розробка автора

За допомогою даної методики підприємство зможе визначити оптимальний розмір необхідних матеріальних ресурсів, час їх доставки, витрати, які підприємство понесе на транспортування та зберігання запасів, вплив факторів на випуск виробу та собівартість продукції, ефективність використання запасів, що дозволить підприємству ефективно управляти матеріальними ресурсами.

Висновки з даного дослідження. Щоб приймати рішення з питань управління в динамічних ринкових ситуаціях адміністрації потрібна своєчасна, оперативна й аналітична інформація про наявність виробничих запасів, витрати, доходи та результати діяльності підприємства. У цьому зв'язку виникає потреба створення та організації такого внутрішньогосподарського обліку, котрий, як частина бухгалтерського обліку, виконував би завдання, пов'язані з управлінням не тільки підприємством в цілому, а і його внутрішніми підрозділами. Важливою передумовою організації внутрішньогосподарського обліку є організація автоматизованих робочих місць з обліку й аналізу виробничих запасів. Практична реалізація ефективного управління виробничими запасами можлива впровадженням методики оперативного економічного аналізу. Також необхідно здійснювати перспективний аналіз виробничих запасів, який передбачає одержання необхідної інформації, її опрацювання, оцінку, визначення перспектив та ймовірності реалізації прогнозу. Отже, для ефективного використання фінансово-господарських ресурсів, у тому числі матеріальних оборотних активів, та виявлення резервів зміцнення фінансової стабільності підприємства необхідне проведення системного аналізу і його подальше удосконалення в ринкових умовах.

Література

1. Norman N. Barish, *Economic Analysis for Engineering and Managerial Decision-Making*, New York, McGraw-Hill, 1962.
2. Oskar Morgenstern, *Economic Activity Analysis*, New York, John Wiley and Sons, 1954, Pp. 554.
3. William John Fellner, *Emergence and Content of Modern Economic Analysis*, New York, McGraw-Hill BookCo., 1960, Pp. 385.
4. G. Hadley and T. M. Whitin, *Analysis of Inventory Systems*, Englewood Cliffs, N. J., Prentice-Hall, 1963, Pp. 528.

5. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности / Под ред. Стражева В.И. – Минск: Университетское, 2002. – 267 с.
6. Бабаев Ю.А. Оперативный анализ результатов деятельности сельскохозяйственных предприятий / Ю.А. Бабаев. – М. : Финансы и статистика, 1982. – 151 с.
7. Баумоль У. Экономическая теория и исследование операций / У Баумоль. - «Прогресс», М., 1965. - 496с.
8. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік : навч. посібник / Ф.Ф. Бутинець, Л.В. Чижевська, Н.В. Герасимчук. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 448 с.
9. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : монографія / С.Ф. Голов. – К. : ЦУЛ, 2007. – 522 с.
10. Гришина Л.О. Удосконалення аналізу ефективності використання виробничих запасів / Л.О. Гришина, О.М. Заболотна // Збірник наукових праць студентів. – 2009. – № 1. – С. 152-154.
11. Дерев'яно С. Проблема оцінки матеріальних цінностей в сучасних умовах / С. Дерев'яно // Агрокомпас – № 11. – 2003. – С. 15-18.
12. Керимов В.Э. Бухгалтерский управленческий учет : учебник для вузов / В.Э. Керимов. – 8-е изд., изм. и доп. – М. : "Дашков и К", 2011. – 484 с.
13. Мельничук В.М. Основи економічного аналізу : навчальний посібник / В.М. Мельничук. – Київ : «Кондор». – 2003. – 128 с.
14. Миропольцева А. Пропорційна залежність. Деякі аспекти організації аналізу запасів на торговельному підприємстві / Миропольцева А. // Управленческий учет и бюджетирование для специалистов в области управления финансами. – 2013. – № 4. – С. 23-34.
15. Поплюйко А.М. Оцінка виробничих запасів при їх використанні / А.М. Поплюйко // Збірник наукових праць черкаського державного технологічного університету. – Черкаси: ЧДТУ, 2002. – № 1. – С. 55-63.
16. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах інтеграційних процесів [текст]: матеріали Всеукраїнського науково-методичного семінару: м. Ірпінь, 27 жовтня 2011 року / Державна податкова служба України, Національний університет ДПС України, 2011. – 382 с.
17. Русак Н.А. Финансовый анализ субъекта хозяйствования: справочное пособие / Н.А. Русак, В.А. Русак. – Мн.: Выш. Шк., 1997. – 683 с.
18. Словарь бухгалтерских терминов [сост. Сигел Дж., Шим Дж] / пер. с англ. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 408 с.
19. Трофимова А.Н. Некоторые аспекты совершенствования учета, контроля и анализа затрат в потребительской кооперации / А.Н. Трофимова // Тезисы докладов научн. практ. конф./ 3-я Республиканская науч-практ. конф., Минск, 14-15 марта 2000 г, Негос. Ин-т упр. – Мн., 2000. – С. 14-23.
20. Трофимова А.Н. Совершенствование содержания и структуры отчетности о затратах заготовительно-производственных предприятий потребительской кооперации / А.Н. Трофимова // Бухгалтерский учет и анализ. – 2001. – № 8. – С. 7-13.
21. Управленческий учет: учебное пособие / Под ред. А.Д. Шеремета. – 4-е изд М. Инфра-м, 2009. – 428 с.
22. Хорнгрен Ч.Т. Бухгалтерский учет: управленческий аспект [Текст]; пер. с англ. / Ч.Т. Хорнгрен, Дж. Фостер ; под ред. Я.В. Соколова. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 416 с.

References

1. Norman N. Barish (1962), *Economic Analysis for Engineering and Managerial Decision-Making*, New York, McGraw-Hill.
2. Oskar Morgenstern (1954), *Economic Activity Analysis*, New York, John Wiley and Sons, 1954.
3. William John Fellner (1960), *Emergence and Content of Modern Economic Analysis*, New York, McGraw-Hill BookCo.
4. G. Hadley and T. M. Whiting (1963), *Analysis of Inventory Systems*, Englewood Cliffs, N. J., Prentice-Hall.
5. Strazhev, V.I. (2002), *Analiz khozyaystvennoy deyatel'nosti v promyshlennosti* [Analysis of economic activity in the industry] Universitetskoe, Minsk, 267 p.
6. Babayev, Yu.A. (1982), *Operativnyy analiz rezultatov deyatel'nosti selskokhozyaystvennykh predpriyatiy* [Operative analysis of results of activity of agricultural enterprises], tutorial, *Finansy i statistika*, Moscow, Russia, 151 p.
7. Baumol, U. (1965), *Ekonomicheskaya teoriya i issledovaniye operatsiy* [Economic theory and analysis of operations], «Progress», Moscow, Russia, 496 p.
8. Butynets, F.F., Chyzhevska, L.V., Herasymchuk, N.V. (2000), *Bukhhalterskiy upravlinskiy oblik* [Book-keeping administrative account], tutorial, *ZhITI, Zhytomyr*, Ukraine, 448 p.
9. Holov, S.F. (2007), *Bukhhalterskiy oblik v Ukraini: analiz stanu ta perspektyvy rozvytku* [Book-keeping account in Ukraine: analysis and perspective of development], monograph, *TsUL, Kyiv*, Ukraine, 522 p.
10. Hryshyna, L.O. and Zabolotna, O.M. (2009), "Improvement of analysis of efficiency of the using of productive supplies", *Zbirnyk naukovykh prats studentiv*, no. 1, pp. 152-154.
11. Derevianko, S. (2003), "Problem of estimation of material values in the modern conditions", *Ahrokompas*, no. 11, pp. 15-18.
12. Kerimov, V.Э. (2011), *Bukhhalterskiy upravlinskiy oblik* [Bookkeeping administrative account], tutorial, "Dashkov i K", Moscow, Russia, 484 p.
13. Melnychuk, V.M. (2003), *Osnovy ekonomichnoho analizu* [Bases of economic analysis], tutorial, «Konдор», Kyiv, Ukraine, 128 p.
14. Myropoltceva, A. (2013), "Proportional dependence. Some aspects of organization of analysis of supplies at the trade enterprise", *Upravlencheskiy uchet i byudzhetrovaniye dlya specialistov v oblasti upravleniya finansamy*, no. 4, pp. 23-34.
15. Popliuiko, A.M. (2002), "Estimation of productive supplies in their using", *Zbirnyk naukovykh prats cherkaskoho derzhavnoho texnologichnoho universytetu*, no. 1, ChDTU, Cherkasy, Ukraine, pp. 55-63.

16. *Rozvytok bukhhalterskoho obliku v umovax intehratciinykh procesiv* (2011), [Development of bookkeeping account in the conditions of integration processes], *Natsionalnyi universytet DPS Ukrainy*, Irpin, Ukraine, 382 p.
17. Rusak, N.A. and Rusak, V.A. (1997), *Finansovyy analiz subyektu khozyaystvovaniya* [Financial analysis of economic subject], Vysh. Shk., Minsk, Belarus, 683 p.
18. Sigel Dzh., Shim Dzh. (2001), *Slovar bukhhalterskikh terminov* [Dictionary of book-keeping terms], INFRA-M, Moscow, Russia, 408 p.
19. Trofimova, A.N. (2000), "Some aspects of perfection of account, control and analysis of expenses are in consumer co-operation", *Tezisy dokladov nauchn. prakt. konf., 3-ya Respublikanskaya nauch-prakt. konf., 14-15 marta 2000 g, Negos. In-t upr., Minsk, Belarus*, pp. 14-23.
20. Trofimova, A.N. (2001), "Perfection of maintenance and accounting structure about the expenses of purveying-productive enterprises in consumer co-operation", *Bukhhalterskiy uchet i analiz*, no. 8, pp. 7-13.
21. Sheremet, A.D. (2009), *Upravlencheskiy uchet* [Administrative account], tutorial, INFRA-M, Moscow, Russia, 428 p.
22. Xorngren, Ch.T., Foster Dzh. (2000), *Bukhhalterskiy uchet: upravlencheskiy aspekt* [Bookkeeping account: administrative aspect], *Finansy i statistika*, Moscow, Russia, 416 p.

УДК 338.3:621.002

Ізвєкова І.М.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту
Національна металургійна академія України

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗДЕФЕКТНОГО ВИРОБНИЦТВА НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАШИНОБУДУВАННЯ

Izviekova I.M.,
cand.sc.(econ.), assistant professor of the
department of accounting and audit
National Metallurgical Academy of Ukraine

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF ENSURING DEFECT-FREE PRODUCTION AT MACHINE-BUILDING ENTERPRISES

Постановка проблеми. Ринкова трансформація національної економіки України призвела до якісних змін в усіх сферах життя суспільства. Це зумовлює об'єктивну необхідність вироблення нових підходів щодо управління різноманітними соціально-економічними процесами, що відбуваються в суспільстві. Зокрема це стосується забезпечення бездефектного виробництва на підприємствах машинобудування. Існуюча тут система контролю якості виробів та їх складових хоча і забезпечує персоналізацію відповідальності за брак, але при відшкодуванні втрат від браку основним виробничим персоналом результати цього контролю, як правило, не враховуються, що негативно впливає на виробничо-господарську діяльність підприємства та зумовлює погіршення його фінансового стану. За цих умов дослідження, що спрямоване на формування організаційно-економічного механізму забезпечення бездефектного виробництва шляхом застосування дієвої системи мотивації персоналу до попередження браку за результатами його операційного контролю, є досить актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми управління якістю продукції на промислових підприємствах і теоретичні та практичні аспекти цього питання досліджували такі науковці, як В.Н. Азаров [1], Г.Г. Азгальдов [2], С.С. Волосов [3], А.В. Глічев [4], Ю.О. Джерелюк [5], Б.В. Іванов, М.М. Кане, В.Н. Корешков, А.Г. Схиртладзе [6], Ю.В. Крянев [7] та інші вчені. Особливості формування мотиваційного механізму в умовах виробничих підприємств розглядають в своїх наукових дослідженнях багато провідних вчених-економістів: Б.П. Бельгольський [8], С.Б. Довбня [9], В.П. Єгоров [10], О.Л. Єськов [11], А.М. Колот [12] та інші. Проте, на сьогодні теоретичні та науково-методичні основи формування організаційно-економічного механізму забезпечення бездефектного виробництва на підприємствах машинобудування шляхом здійснення мотивації персоналу до попередження браку за результатами його операційного контролю розроблені недостатньо повно, що вимагає їх уточнення та розвитку для практичного втілення в сучасних умовах господарювання цих підприємств.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка та практична реалізація методичних підходів до удосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення бездефектного виробництва на підприємствах машинобудування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Удосконалення організаційно-економічного